

Bevarandeplan för Natura 2000-området Gråshult SE0420270

Gråshult, Foto: Marie Björkander

Grunduppgifter om Gråshult

Län: Skåne
Kommun: Osby
Läge: Ca 8,5 km NÖ om Osby tätort
Markägare: Enskilda
Areal: 19,9 hektar
Skyddsform: Saknas
Bakgrund: pSCI beslutat av Regeringen 2000-07.
SCI fastställt av EU-kommissionen 2005-01.
SAC fastställt av Regeringen 2011-03.
Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne län 2016-12-16
respektive 2016-12-30.
Reviderad: 2016-11

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992. Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

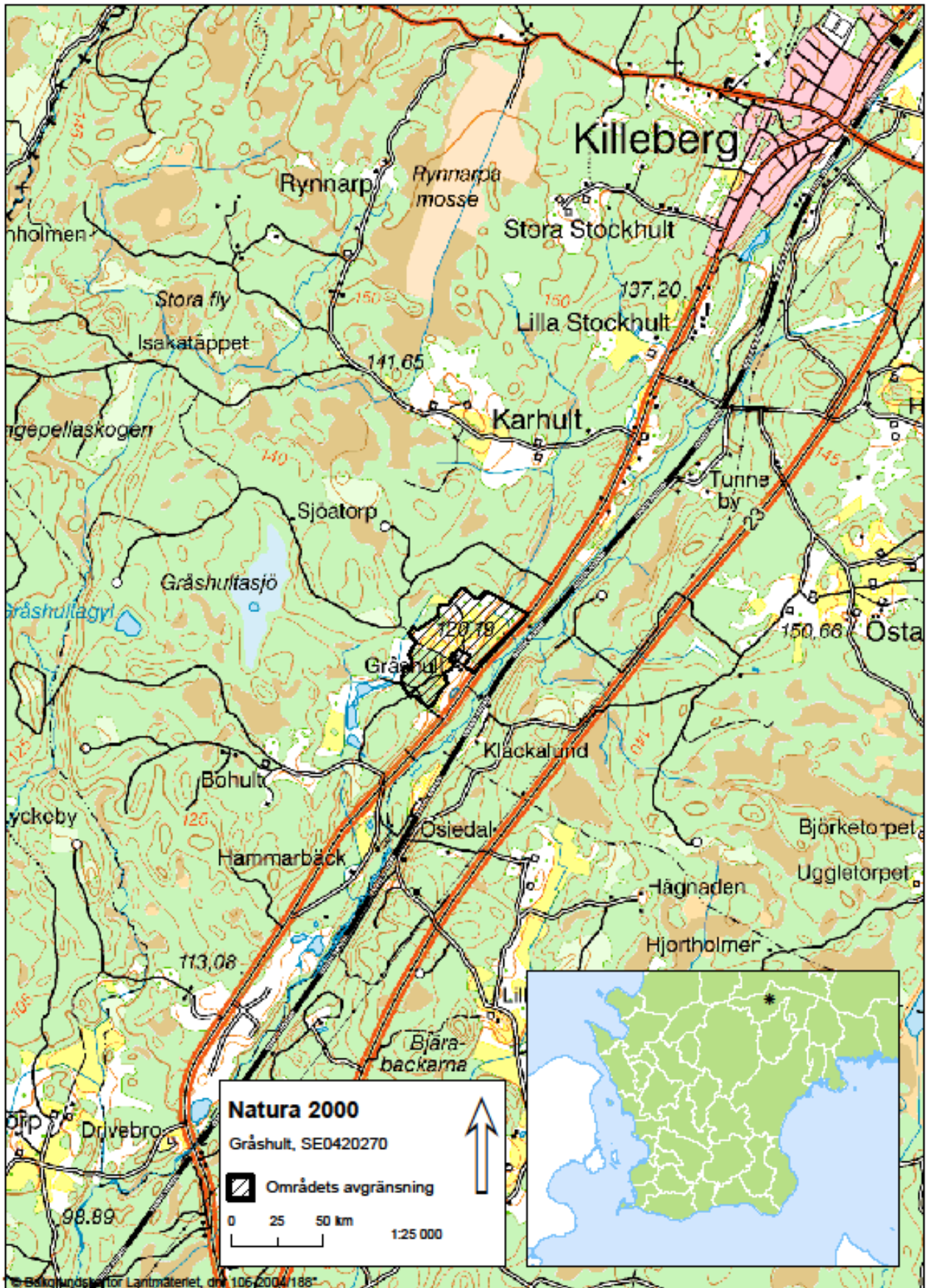
Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	7
Areal naturtyper.....	9
Ekologiska strukturer och funktioner.....	9
Typiska arter för naturtyperna.....	10
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	11
Naturtyper.....	11
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GYNNSAM BEVARANDESTATUS.....	14
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	15
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	16
<i>Skydd och reglering</i>	17
Bevarandeåtgärder.....	17
<i>Restaureringsåtgärder</i>	17
<i>Löpande skötsel</i>	17
<i>Prioriterade bevarandeåtgärder</i>	18
Uppföljning.....	18
REFERENSER.....	18
BILAGOR.....	19
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	20
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	21
Bilaga 3, Övriga upplysningar och skyddsintressen för Gråshult.....	22
Bilaga 4, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	23
Bilaga 5, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	24

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Gråshult ligger i Osby kommun ca 8,5 km nordöst om Osby tätort intill vägen mot Killeberg. Området är ca 700 m långt och ca 370 m brett. Området utgörs av en vackert belägen betesmark i kuperad terräng med trädbevuxna ås- och höjdsträckningar och mellanliggande svackor med fuktigare vegetation. Här finns ett småskaligt odlingslandskap med många små åkrar och odlingsrösen. Betesmarken är ett av de bäst bevarade och botaniskt mest intressanta områdena i Osby kommun. Den har en lång hävdkontinuitet och visar få spår av kvävepåverkan med endast enstaka partier innehållande nässlor och örnbräken. Träden i betesmarken är gamla, och lavfloran är intressant. Förekomsten av den rödlistade lunglaven är särskilt intressant, då den är väldigt föroreningskänslig. Området är isolerat från liknande områden, och det är ett hot mot de naturvärden som finns på platsen. En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Gråshult är välbetad i norr men i sydväst är området svagt betat och till viss del ohävdad. Dessa delar har dock varit betade tidigare. I dagsläget verkar det först och främst vara får som betar i området. Gråshult ligger inom Helge å:s avrinningsområde. Drivån går genom områdets nordöstra del och ån är varierande med talrika små forssträckor och kvillbildningar kantade med aldungar samt meandrande lugnflytande sträckor med kärrvegetation. Gamla kvarnruiner vittnar om att ån tidigt utnyttjades av människan.

Gråshults by ligger i anslutning till Natura 2000-området. Byn ligger på samma ställe som den gamla bytomten alltid verkar ha legat. Det första skriftliga belägget för byn är från år 1464. Kulturelement finns i form av bl.a. en ruin, åkerholmar, odlingsrösen och stengårdsgårdar. I den västra delen finns ett fornlämningsområde bestående av fossil åkermark med terrasser från medeltiden samt förekomst av odlingsrösen. På terrasserna växer stora fina gamla bokar.

På den gamla ekonomiska kartan från 1930-talet är området till största delen utmärkt som betesmark, men i södra delen av området fanns det mer lövskog än vad det gör idag. På flygfotona från 1940-talet ser man inga skillnader med dagens ortofoto. De små åkrarna har precis samma läge och form då som idag.

På en (väldigt vacker) karta över en geometrisk avmätning från 1684 visas markanvändningen i området. Det verkar som att det mesta av området har varit inägomark, och förutom att åkrar tog upp en större del av området än vad de gör idag, så verkar en stor del av inägomarken ha varit löväng/stubbskottäng. Det är osäkert hur och om området betades när kartan ritades, men möjligtvis har man använt ytorna till efterbete och för att samla in vinterfoder till djuren. Längs med Drivån i områdets nordöstra del verkar det däremot ha varit betesmark, vilket det ofta är i de blötare partierna längs med vattendrag.

I Campbells beskrivning över 1700-talet skånska bygder är området klassificerat som skogsbygd. Skogsbygden är traditionellt dominerad av skog, men har också historiskt haft mycket produktion kopplad till skogen, antingen genom skogen som källa för råvaror eller som källa för bränsle. Åkerjordbruket är förhållandevis småskaligt i jämförelse med andra bygder i Skåne.

Jordarterna består av isälvsmaterial, vilket har präglat marken mycket. Berggrunden består av gnejsbergarter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök under växtsäsongen år 2009.

Tabell 1. Gråshults naturtyper med arealer 2009 och Natura 2000-arter. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
4030- Ris- och gräsheddar nedanför trädgränsen	0,78	2,7	3,48
*6270- Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen	0,29		0,29
6410- Fuktängar med blååtäl eller starr		0,45	0,45
9070- Trädklädd betesmark	5,5	3,9	9,4
<i>Undergrupp 9071- Ekhagar</i>	5,5	2,8	8,3
<i>Undergrupp 9072- Ädellövdominerade trädklädda betesmarker</i>		1,1	1,1
9130- Näringsrik bokskog	0,36		0,36
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
Total areal naturtyper		14,0	
Total områdesareal		19,9	

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Motivering till Natura 2000-klassning: Gråshult är ett Natura 2000-område där det i området har bevarats ett gammaldags traditionellt jordbrukslandskap med små fält och många betesmarker med gamla träd. Det finns stora epifytvärden (lavar och mossor på träd) i området.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Gråshult är att bevara naturtyperna torra hedar (4030), silikatgräsmarker (6270), fuktängar (6410), trädklädd betesmark (9070) och näringsrik bokskog (9130). Naturtyperna trädklädd betesmark (9070), med alla dess undergrupper, och silikatgräsmarker (6270) är prioriterade över de andra naturtyperna i området.

Bevarandemål

För naturtyperna torra hedar (4030), silikatgräsmarker (6270) och fuktängar (6410) ska det finnas en låg och naturlig näringsstatus som gynnar naturtypernas typiska arter. Skötseln i naturtyperna är viktigt, och ska formas efter naturvärdena, där hävdhistoriken i första hand bör vara vägledande. I Gråshult innebär detta att dessa naturtyper framför allt ska betas. Ingen gödsling (förutom från betande djur), tillskottsutfodring (förutom vid övergångsutfodring), dikning eller insådd av främmande arter får förekomma. Mindre mängder buskar och snår får förekomma i anslutning till naturtyperna för att gynna faunan i naturtyperna. Viss krontäckning av träd och buskar ska förekomma, men inte om den är av igenväxningskaraktär. Fuktängen (6410) ska fortsatt ha en tillräcklig markfuktighet. För torra hedar (4030) är det extra viktigt att beakta att den inte ska utsättas för näringstillförsel, då en viktig karaktär för naturtypen är näringsfattig urlakad podsoljord.

De trädklädda betesmarkerna (9070) ska betas. Det ska finnas trädkontinuitet och föryngring med inslag av unga och gamla träd. Trädskiktet ska vara så pass glest att det finns många solbelysta träd. Det ska finnas gott om död ved, som helst också ska vara solbelyst. Ett buskskikt med enstaka blommande solbelysta buskar ska också förekomma. I naturtypen ska det finnas tydligt hävdpräglad markvegetation och gott om lavar, mossor, svampar och insekter knutna till gamla och döda träd. Precis som i de föregående öppna naturtyperna så ska ingen gödsling (förutom från betande djur), stödutfodring (förutom när det behövs för djurens skull), dikning eller insådd av främmande arter förekomma. Det kan behövas lite röjning i vissa delar av naturtypen för att öppna upp busk- och trädskiktet samt få bort sly. I undergruppen ekhagar (9071) ska det finnas många ekar, och speciellt de grova ekarna är värdefulla.

I den näringsrika bokskogen (9130) ska bok utgöra minst hälften av grundytan, och skogen ska befinna sig i ett sent successionsstadium. Eftersom skogen ska vara väl utvecklad med många gamla träd, så är det viktigt att det finns förnyring av bok. Målet är att skogen ska befinna sig i ett stadium som relativt nära i framtiden ska kunna utvecklas till att likna en naturskog. Inslag av andra lövträd får förekomma. Fältskiktet domineras av örter och gräs och ska ha en relativt stor förekomst av lundarter. Epifytfloran, främst lavar, ska vara välutvecklad. Naturliga störningar ex. insektsangrepp och stormfällning är viktiga för att skapa död ved och luckor i trädsiktet.

En tydlig skillnad i den här naturtypen gentemot resten av naturtyperna är att denna naturtyp förekommer på en näringsrik, ofta mullrik, mark. Däremot är det ändå inte bra om näringstillståndet ökar över det normala, så gödsling ska inte förekomma i naturtypen.

Lunglaven är sällsynt i Skåne och alla växtplatser är av stort värde. I skoglig miljö är lunglaven vanligast på bok medan den i inägomarken är vanligast på lönn, och Gråshult är inget undantag. I Gråshult finns fynd av lunglav åtminstone på en äldre lönn i områdets nordöstra del, och det är därför viktigt att se till att lönn förnygras i närheten av den lunglavsbevuxna lönnen så att lunglaven har en chans att överleva även i framtiden.

Målindikatorer

För Gråshult innebär detta följande målindikatorer:

Areal naturtyper

- Naturtypen torra hedar (4030) ska ha en utbredning på minst 3,48 hektar.
- Naturtypen silikatgräsmarker (6270) ska ha en utbredning på minst 0,29 hektar.
- Naturtypen fuktängar (6410) ska ha en utbredning på minst 0,45 hektar.
- Naturtypen trädklädd betesmark (9070) ska ha en utbredning på minst 9,4 hektar, men tillåts utöka sin areal på bekostnad av det som idag är passande icke naturtyper.
- Naturtypen näringsrik bokskog (9130) ska ha en utbredning på minst 0,36 hektar.

Ekologiska strukturer och funktioner

*Gräsmarker (torra hedar (4030), *silikatgräsmarker (6270), fuktängar (6410))*

- Vegetationen i de öppna markerna ska domineras av hävdgynnade, lågvuxna arter, typiska för betesmark. Vegetationen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut.
- Ingen tillförsel av näringsämnen (t ex gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) får ske. Undantag är tillskottsutfodring under torra år.

- Naturtyperna får i regel inte ha något förekommande trädskikt, men förekommande äldre, solitära träd och buskar ska få vara kvar (max. 30 % täckningsgrad).
- Bete ska förekomma i naturtypen.
- Förekomsten av konkurrenskraftiga ohävdsarter såsom t ex björnbär får förekomma väl utspritt på högst 5 % av arealen.
- Ostörd hydrologi.

Trädklädd betesmark (9070)

- Krontäcknet ska vara minst 30 % och max 75 %.
- Vegetationen i den trädklädda betesmarken ska domineras av hävdgynnade, lågvuxna arter, typiska för betesmark. Vegetationen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut.
- Ingen tillförsel av näringsämnen (t ex gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) får ske. Undantag är tillskottsutfodring under torra år.
- Bete ska förekomma i naturtypen. Vegetationen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut.
- Förekomsten av konkurrenskraftiga ohävdsarter såsom t ex björnbär får förekomma väl utspritt på högst 5 % av arealen.

Näringsrik bokskog (9130)

- Krontäckningen ska vara 50 - 100 %.
- Grov död ved (grövre än 50 cm i diameter) skall finnas kontinuerligt i form av lågor, torrakor, döda stående träd, träd med döda grenar och högstubbar och volymen död ved ska i genomsnitt uppgå till minst 30 m³/hektar för att området ska kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av rödlistade arter.
- Ostörd hydrologi.
- Ingen tillförsel av näringsämnen (t ex gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) får ske.
- Det ska finnas kontinuitet av bok och andra lövträd i en varierande ålder, inklusive gamla träd.
- Det ska finnas naturliga störningar i skogen.

Typiska arter för naturtyperna

Torra hedar (4030)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För torra hedar finns följande typiska arter inom området: backsippa, blåsuga, knägräs, slättergubbe, stagg, vårstarr och ängsvädd.

****Silikatgräsmarker (6270)***

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För silikatgräsmarker finns följande typiska arter inom området: backsippa, backtimjan, blåsuga, bockrot, jungfrulin, knägräs, liten blåklocka, slåttergubbe, stor blåklocka, svartkämpar och ängsvädd.

Fuktängar (6410)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För fuktängar finns följande typiska arter inom området: gökblomster, knägräs, stagg, sumpmåra, ängsbräsma och ängsvädd.

Trädklädd betesmark (9070)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För trädklädd betesmark finns följande typiska arter inom området: blåsuga, knägräs, liten blåklocka, lunglav, stagg och ängsvädd.

Näringsrik bokskog (9130)

Det ska finnas minst 2 typiska och karaktäristiska arter i genomsnitt per provyta. För näringsrik bokskog finns följande typiska och karaktäristiska arter inom området: bok och lunglav.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Området är en mosaik med både öppna delar och hagmark med solitära träd och lövdungar bestående av främst ek, bok, rönn, tall och björk. I buskskiktet finns en, hassel och sly av bl.a. vide. Det finns också en hamlad björk. I vissa delar är trädskronornas skuggning stor med följderna att grässvålen är svagare. På en del ställen har enen dött för att de blivit utskuggade av träden. I trakterna runt Drivån finns kända lokaler för idegran.

Torra heddar (4030)

Naturtypen torra heddar ligger mestadels längs med områdets västra gräns, och är den näst största naturtypen i Gråshult. En del öppnare delar har hedvegetation. Naturtypens ytor är för det mesta omgivna av trädklädd betesmark, och många delar av de torra hedarna har mycket träd, men inte tillräckligt mycket krontäckning för att klassas som trädklädda betesmarker.

Backsippa, baktimjan, blåsuga, bockrot, gråfibbla, johannesört, knippfryle, knägräs, ljung, ljus solvända, rotfibbla, slåttergubbe, snårstarr, stagg, stenmåra, svartkämpar, tjärblomster, vårstarr och ängsvädd och är några exempel på växer som finns här.

Backsippa, blåsuga, knägräs, slåttergubbe, stagg, vårstarr och ängsvädd är typiska arter för naturtypen.

Alla ytor av naturtypen betas inte, och de södra delarna kan vara drabbade av en viss igenväxning pga. detta. De andra delarna har hävd, men av de delarna är inte alla så pass välhävdade som de borde vara för att naturtypen ska ha en fullgod bevarandestatus.

Det finns pga. bristen på tillräcklig hävd bara en yta i naturtypen som räknas som fullgod, och resten har icke fullgoda bevarandestatusar.

**Silikatgräsmarker (6270)*

På två långsmala åkerholmar som går ut som flikar i en åker finns rikligt med ängsflora som t.ex. knägräs, svinrot, slåttergubbe, ängsviol, ängsskära och ängsvädd. Även arter som är mer betesgynnade som blåsuga, jungfrulin, knippfryle, gullviva, gulmåra finns. I närheten finns också backsippa, baktimjan, bockrot, gökärt, ängsvädd, mörkt kungsljus, backnejlika, ljus solvända, liten blåklocka, stor blåklocka, svartkämpar, revfibbla och åkervädd.

Backsippa, baktimjan, blåsuga, bockrot, jungfrulin, knägräs, liten blåklocka, slåttergubbe, stor blåklocka, svartkämpar och ängsvädd är typiska arter för naturtypen.

Det är osäkert hur mycket åkern som gränsar till naturtypen över tid kommer att påverka naturvärdena, men det är möjligt att överflödigt näring från åkern kan försämra kvalitén på silikatgräsmarkerna. Det är också svårt att hålla bete i naturtypen pga. att den ligger som åkerholmar som går ut i en åker.

Eftersom floran är i ett så pass gott skick i naturtypen, så är det troligt att dessa delar har slåtrats förr i tiden. Naturtypen slåtrats inte dagsläget. På senare tid har dock en hel del sly av bl.a. vide kommit upp bland växterna, så antagligen måste åtgärder vars syfte är att förhindra att naturtypen växer igen genomföras.

De träd som växer på silikatgräsmarkerna är främst björk, ask och ek.

Även om sly har börjat komma upp i naturtypen, så är den fortfarande så pass öppen att många av de floristiska värdena finns kvar. Den har därför en fullgod bevarandestatus.

Fuktängar (6410)

I sänkorna i det kuperade landskapet finns partier med fuktigare vegetation, men det finns också en större fuktäng i den norra delen av området. Fuktängen har ett förhållandevis tätt trädskikt i jämförelse med omkringliggande marker, men verkar enligt äldre kartor ha varit fuktäng länge. Däremot så går idag ett rakt dike genom området, och det har påverkat naturtypens hydrologi. Ån som går precis utanför väster om området har tidigare blivit rätad och dikad, och har antagligen också påverkat hydrologin i naturtypen.

Här finns kärrsilja, blååtäl, kärrdunört, äkta förgätmigej, ryltåg, knägräs, kärrkavle, blågrönt mannagräs, ängsbräsma, gökblomster, aklejruta, älgört, brunskära, stagg, sumpmåra, kärrviol och ängsvädd, flera av dem typiska arter för naturtypen.

Björk och tall finns i trädskiktet.

Täckningsgraden av träd i naturtypen är över 30 %, och är därför lite för hög för vad som är önskvärd. Eftersom hydrologin dessutom är påverkad, så anses inte naturtypen ha en fullgod bevarandestatus.

Trädklädd betesmark (9070)

Den största delen av området består av naturtypen trädklädda betesmarker. Naturtypen är starkt knuten till bete, och det är viktigt att bete får fortsätta i hela naturtypen, vilket inte sker idag. Träden står oftast på åssträckningarna och består främst av ek, rönn, tall och björk. Några ekar är spärrgreniga, varav en är död. Dessutom finns en lind som är ett hålträd med lite mulm. De flesta träden är dock inte grova. Gran, bok, ask, lönn, hägg, asp, lönn, lind, al och fruktträd förekommer också. Sly av bl.a. björk samt björnbär finns. En och hassel finns i buskskiktet. Skägglav och lunglav förekommer. Lunglav finns på bl.a. en lönn.

Arter som fårsvingel, blåsuga, gulmåra, stenmåra, majsmörblomma, gråfibbla, svartkämpar, knippfryle, blodrot, vitsippa, vårfryle, gökärt, vårbrodd, ängsvädd, lundstarr, stagg, ärenpris, knägräs, slättergubbe, liten blåklocka och kattfot förekommer inom 9070. Blåsuga, knägräs, liten blåklocka, lunglav, stagg och ängsvädd är typiska arter för naturtypen.

Alla delar av naturtypen är inte betade och då i viss mån drabbade av igenväxning (och delvis drabbade av ett för högt näringstillstånd). För att en yta ska ha en fullgod bevarandestatus så ska den vara betad, eller åtminstone förskonad från någon större igenväxning ifall bete har upphört på platsen (mer eller mindre tillfälligt). De västra delarna är i bättre skick än de östra delarna, och har därför en fullgod bevarandestatus, medan de östra delarna är icke fullgoda.

Näringsrik bokskog (9130)

En mindre dunge med bokskog finns i områdets västra del. Naturtypen är bara 0,36 hektar stort, och precis väster om naturtypen (utanför Natura 2000-området), börjar ett stort barrskogsområde. Bokarna är äldre och spärrgreniga. Bitvis är fältskikten borta pga förna bestående av främst löv, men blottade ytor med flora finns. I landskapet i och utanför Gråshult förekommer bokar, men annars är naturtypen ovanlig i närområdet och tämligen isolerad. Naturtypen har en naturlig näringsstatus.

På marken växer liljekonvalj, gulplister och vitsippa. Lunglav kan eventuellt finnas som epifyt på bokarna. Naturtypen har få typiska och karaktäristiska arter i Gråshult, och det är endast bok och lunglav som kan klassas som sådana.

Naturtypen anses vara i ett så pass bra skick och ostörd att den klassas som fullgod. De omkringliggande bokarna i de trädklädda betesmarkerna kan hjälpa till att föryngra bokskogen och kan fungera som en tillflyktsort för lunglaven ifall bokskogens värdefulla träd skulle försvinna.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Förutsättningarna för att områdets naturtyper och arter ska vara i gynnsam bevarandestatus är att:

- Betesmarkerna fortsätter att betas, och att bete återinförs på de delar av betesmarkerna som idag inte hävdas. Alla naturtyperna ska betas årligen. De ska helst betas av nötkreatur, men annars accepteras häst, get eller får. Är beteshävd inte en möjlig hävdmetod kan regelbunden slåtter och naturvårdsbränning tillåtas som alternativa hävdmetoder för att hålla naturtyperna öppna istället för bete. Slåtter och naturvårdsbränning är dock inga långsiktiga lösningar för att hålla områdets betesmarker öppna. Den slåtrade vegetationen får inte lämnas kvar i naturtyperna.
- Betestrycket fortsätter vara hårt där det är det idag och att svagt hävdade/ohävdade delar får ett hårt betestryck.
- Igenväxningsvegetation och förnaansamling hålls inom för naturtyperna acceptabla nivåer. Sly från bl.a. ask, vide och björk röjs bort.
- För att bevara områdets fuktäng krävs att grundvattennivån bibehålls med en god vattenkvalitet och utan tillförsel av näringsämnen. Återkommande underhuggning av uppväxande sly vid spärrgreniga ekar ska ske.
- Ingen tillförsel av näringsämnen (t ex gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur får ske. Undantag är tillskottsutfodring under torra år. Näringsnivåerna i marken och vattnet ska hålla naturliga nivåer.
- Insådd av för naturtypen främmande arter får ej förekomma.
- Naturtyperna har karakteristisk vegetation och många typiska arter.

- Hydrologin och pH-värdet förblir oförändrad eller endast svagt förändrat även i framtiden.
- Att de sällsynta och hotade arterna av kärlväxter m.m. som finns i området fortsätter att finnas kvar i livskraftiga populationer och gärna ökar i frekvens.
- Grova eller spärrgreniga träd sparas.
- Död ved i form av lågor, torrakor och hålträd med olika nedbrytningsstadier sparas.
- Att ersättningsträd för de grova vidkroniga träden tas fram. Målet är att det finns en kontinuitet av bl.a. bok och ek med varierad åldersstruktur.
- Att gallring och röjning sker i området för att gynna kvarvarande träd.
- Att gran, andra barrträd eller främmande trädslag förekommer endast sparsamt i området och på lång sikt successivt avvecklas.
- Skogspartierna sköts på ett för naturvärden lämpligt sätt.

Det vore önskvärt om man kunde återuppta slätter på åkerholmarna, då dessa fortfarande har en slätterindikerande flora kvar som annars riskerar att försämrans.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

De största riskerna för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Svag eller utebliven hävd. Brist på beteshävd (eller liknande hävdmetoder), vilket leder till igenväxning.
- Igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt.
- Isolering. Området är förhållandevis isolerat från andra områden med liknande naturtyper, vilket gör det svårt för arter att återkolonisera området ifall de skulle försvinna från Gråshult.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installation.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.

- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.
- Nedfall av luftföroreningar, som kan skada populationen av den rödlistade lunglaven.
- Nedskräpning.
- Terrängkörning.
- Avfall och avlopp från hushåll, faciliteter och campingboende, t.ex. husbilar eller husvagnar, inom och utanför området.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Avverkning av skogen inom området eller i omkringliggande områden.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att bygga hus inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Området saknar tillfredställande skydd och tillräcklig reglering av skötseln. För att säkra beteshävd kan ev. skötselavtal behövas. Gråshult ska så fort som möjligt komma med i fördelningsplanen.

Objektet kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt områdesskydd) så att området utreds vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal. Planering för utredning av ev. områdesskydd i området finns preliminärt för 2019.

Bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som ska ske löpande. På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Exempel är åtgärder så som slyupptragning eller markberedning.

Restaureringsåtgärder

- En förbättrad hävd med antingen fler djur, längre betesperioder eller fällindelning i mindre fällor kan hjälpa till att återställa områden som är drabbade av igenväxning.
- Återupptaget bete i de delar av betesmarkerna som inte är hävdade idag med, om möjligt, nötkreatur. Är inte beteshävd en möjlig hävdmetod kan slåtter och naturvårdsbränning vara alternativa hävdmetoder för att hålla naturtyperna öppna. Den slåttade vegetationen får inte lämnas kvar i naturtyperna.
- Återupptagen slåtterhävd i de delar som har en hävdhistorik av detta. Den slåttade vegetationen får inte lämnas kvar i naturtyperna.
- Sly- och buskröjning.
- Trädgallring för att öppna upp de marker som har för hög täckningsgrad.
- Reglera skyddet och skötseln i området bättre.
- Friställa kvarvarande träd i de trädklädda betesmarkerna.
- Eventuell veteranisering av vissa ekar för att skapa luckor i trädskiktet om krontäckningen blir för stor och för att skapa lämpliga substrat för epifyter.

Löpande skötsel

- Fortsatt bete och slåtter. Är inte beteshävd en möjlig hävdmetod ska slåtter och naturvårdsbränning ske löpande och regelbundet.
- Slyröjning vid behov (regelbundet på åkerholmarna).

- Löpande ta fram ersättningsträd till de äldre vidkroniga träden så att det alltid finns träd i många olika åldrar. Lönn ska förnygras så att lunglav även har en chans att sprida sig till nya lönnar, och inte bara till nya bokar.
- Löpande gallra träd vid behov för att förhindra allt för tät krontäckning i naturtyper där detta är negativt.

Röjningsresterna ska samlas upp och transporteras ut ur området. Är inte det möjligt ska resterna samlas upp och brännas på ett lämpligt ställe där det inte skadar floran eller steniga partier.

Observera att vissa åtgärder inte är lämpliga att genomföra i anslutning till fornlämningar. Se stycket Bevarandeåtgärder ovan för mer information om åtgärder och fornlämningar.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Prioriterade åtgärder i området ska först och främst vara sådana åtgärder som bidrar till hävd i området.

De prioriterade restaureringsåtgärderna är återinförd beteshävd och slåtter, och slyröjning. De prioriterade löpande skötselåtgärderna är att beteshävden och slåtter får fortsätta.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Campbell, Åke. *Skånska bygder under förra hälften av 1700-talet: etnografisk studie över den skånska allmogens äldre odlingar, hägnader och byggnader*, Lundequistska bokhandeln, Uppsala 1928
- Floran i Skåne- Vegetation och utflyktsmål, 2003. Lunds Botaniska Förening. ISBN 91-971021-4-8.
- Från Bjäre till Österlen- Skånska natur- och kulturmiljöer, 1996. *Länsstyrelsen i Kristianstads län*. ISBN 91-972744-1-0.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Rödlistade arter i Sverige 2015, 2015. *ArtDatabanken SLU*, ISBN: 978-91-87853-10-4.
- SGU:s information om berggrund till Länsstyrelsen Skåne, GIS-skikt.
- SGU:s information om jordarter till Länsstyrelsen Skåne, GIS-skikt.
- Skogsstyrelsen, Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen. 2000.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Torra heddar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Fuktängar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Trädklädd betesmark, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Silikatgräsmarker, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Näringsrik bokskog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Översiktsplan för Osby kommun.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000.
2. Naturtypskoder för kartan.
3. Övriga upplysningar och skyddsintressen.
4. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
5. Rödlistade och hotade arter.

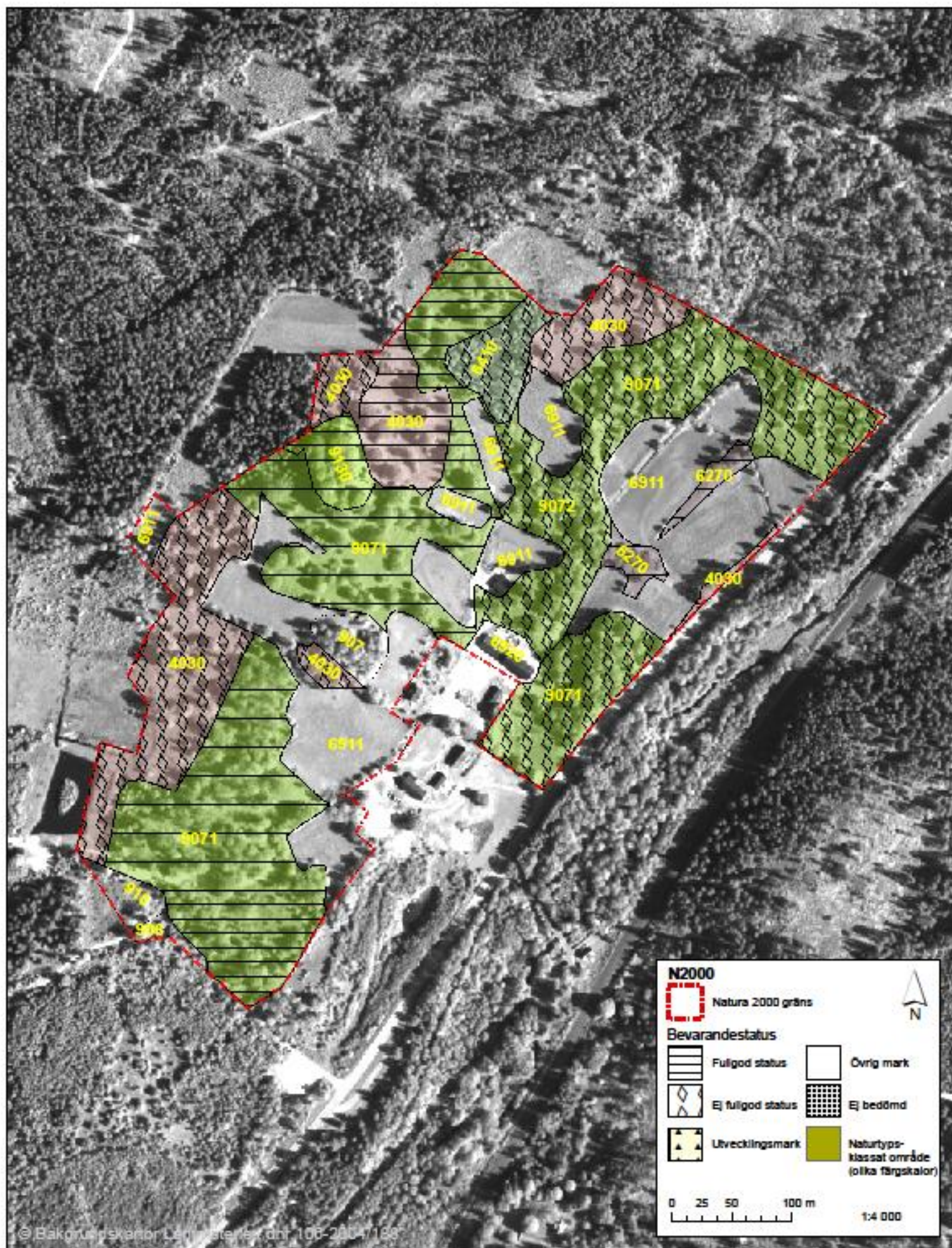
Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Marie Björkander

Senast reviderad 2016-11-29 av Joel Jansson

Bilaga 1. Natura 2000-området Gråshult, SE0420270 med naturtyper.

Förteckning över naturtypskoder återfinns i bilaga 2.

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

4030- Ris- och gräsheddar nedanför trädgränsen.

*6270- Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen.

6410- Fuktängar med blåtåtel eller starr.

9071- Trädklädd betesmark- Ekhagar (undergrupp till 9070).

9072- Trädklädd betesmark- Ädellövdominerade trädklädda betesmarker
(undergrupp till 9070).

9130- Näringsrik bokskog.

Ej naturtyper

906- triviallövskog (>70 % triviallöv).

907- ädellövskog (>70 % löv och >50 % ädellöv).

910- hygge.

6911- Öppen kultiverad betesmark.

6920- Bebyggd mark.

Bilaga 3, Övriga upplysningar och skyddsintressen för Gråshult

Gråshult är SCI fastställt av EU-kommissionen 2005-01.

Gråshult är förutom ett Natura 2000-område också;

- med i naturvårdsprogrammet med naturvärden som klass 2 (23:Gråshult).
- med i äng och betesmarksinventeringen (2002-2004).
- med i äng och hagmarksinventeringen (klass 2).
- med i Översiktsplanen för Kristianstads kommun.

Bilaga 4, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med ”gamla träd” avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 5, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet. *=Prioriterad naturtyp.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan viktig fakta
*Silikatgräsmarker (6270)			
Kärlväxter	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> <i>subsp. vulgaris</i>	VU, F
Ekhagar (9071) (undergrupp till 9070)			
Kärlväxter	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> <i>subsp. vulgaris</i>	VU, F
	Blågrönt mannagräs	<i>Glyceria declinata</i>	VU
	Ljus solvända	<i>Helianthemum</i> <i>nummularium</i> <i>subsp.</i> <i>Nummularium</i>	NT
Lavar	Lunglav	<i>Lobaria</i> <i>pulmonaria</i>	NT
Ädellövdominerade trädklädda betesmarker (9072) (undergrupp till 9070)			
Kärlväxter	Slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	VU, F, B5
Icke naturtyper			
Kärlväxter	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> <i>subsp. vulgaris</i>	VU, F

Bevarandeplanen för Gråshult

Syftet med Natura 2000-området Gråshult i Osby kommun är att bevara de värdefulla trädklädda betesmarkerna med lång hävdhistorik och den gamla och värdefulla floran du hittar på dessa.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane